

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sâmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Biserica românească.

Primum delia amicul și colaboratorul nostru următorul articol, pe care îl publicăm în urma îndatoririi noastre de a respecta părerile, fie și individuale, ale fiecăruia.

Avem o revistă, în România, care s'a înființat anume pentru curățirea moravurilor și a stărilor noastre neîndestulitoare pe toate terenele, deci și pe terenul cultural-bisericesc. Această revistă e „Neamul Românesc”. Una dintre preferințele ei, în asemănare cu alte reviste, e și faptul că nu se joacă mult cu vorbe goale, lungi și fără rost, ci publică atît în articole, cît și în notițele (cronicele) ei scurte, cazuri concrete, fapte întimplite, cari vorbesc mai sunător decît multe alte scrieri bine stilizate.

Un deosebit interes a arătat „Neamul Românesc” și față de biserică. Dar în timpul din urmă și-a arătat acest interes în mod și mai eclatant, publicînd articole după articole și în treaba bisericeii. În articolele ei se descoper, fără cruțare, toate relele ce bîntuiesc azi în biserică Româneii. Cu mult interes citim aceste destăinuirii, noi, cari știm ce ar trebui să fie biserică după spiritul evangheliei, și cari avem cunoștință despre biserică mai superioară, mai corespunzătoare intențiilor lui Christos. În Nr. 138 din anul trecut al numitei reviste se descrie decadența cea mare, în care se află preoțimea română din Regat: plină cu vin și țuică, îmbuibați cu mîncări, avizi și lacomi

după avere, etc. etc. Preoții cînd se întîlnesc unul cu altul, nu se întrebă: ce ai predicat azi la biserică? Cîți credincioși ai avut? ci: *cît încassași?* eu am căpătat atîta și atîta... Însfîrșit zice autorul articolului: „ne temem de catolicî orî de propagande. Dar sub un regim al lor am fi cel puțin creștini, am fi într'o consecvență oarecare față de numele lui Christos, pe care mărturisim numai cu buzele. Biserica noastră de azi însă e *negațiunea creștinismului*, e un așezămînt de păgîni cari speculează numele celui decît care buzele omenești nu pot pronunța ceva mai scump și mai înalt”.

Același autor într'un articol continuativ din Nr. 146. al revistei „Neamul Rom.” arată mai departe, din multe pilde scandaloase, cum biserică românească nu reprezintă evanghelia. Ear de încheiere întrebă: „dar dacă biserică nu reprezintă evanghelia, ce altă reprezintă? O biserică, care nu stă pe baza evangheliei, e o minciună: minciună sortită a sterilității și a disprețului...”

Tot revista „N. R.” într'un număr de mai înainte (116. a. c.) a scos la iveală cea mai urgisită crimă a bisericeii: materialismul ei! Preoții dau pentru hirotonire cîte o mie de lei, călugării cîte 100-300 lei. O sfințire de biserică constă cel puțin cîte 1000 lei! Chiar și crimele se acoper, orî se descoper, pentru bani; totul se dă numai pentru bani, bani și ear' bani!

Pelîngă acestea și altele, citite în „Neamul

Românesc”, e de remarcat și epistola pastorală a mitropolitului din Moldova, edată în anul acesta (vezi „Biserica ortodoxă Română”, Nrul din August), în care se arată, că „starea aceasta de lucruri în Biserică... este cu totul vămătoare științei noastre ca popor, și trebuie să îngrijiască pe tot bunul Român”, și că „nu se mai poate îngădui, ci trebuie să înceteze cît decurînd”.

Din toate acestea se vede un lucru: un lucru, pe care-l știm cu toții și l-am spus și noi de repețiteori: că *lucrurile în biserică românească nu merg bine*... Era vorba mai la deal numai de biserică din România; dar e sigur, că aceleași stări se află și la noi, în Ardeal și în Țara-Ungurească. Decî aici lucruri vechi nu mai repețim noi, cari atît de mult am dori *lucruri noi*: o schimbare oarecare, o întoarcere spre bine a acestor stări nesuferite.

În cele următoare ne vom încerca să dăm cîteva păreri cu privire la aceasta. Și din capul locului declarăm, că cele ce vom spune, nu stau în serviciul niciunei tendințe concrete ascunse, ci au caracter pur teoretic și sînt așternute pe coloanele acestei foi în virtutea libertății cuvîntului. Aceste observări le adresăm pentru aceia cari vor vedea poate în cele scrise de noi mai mult, decît am intenționat.

În articolul din numărul viitor vom trece la obiect.

Dr. Nicolae O. Brînzeu.

FOILETON.

Stînjenarii.

Schița
de Dămian Izverniceanu.

Toamna era pe sfîrșite. Un vînt aspru și rece ca gheața își purta cîntecele și plîngerile lui duiioase prin văzduh, ducînd în pribegie frunzele uscate ale arborilor, îngrămădindu-le în ogașuri peste apa înghețată. Pădurea întregă gemea dureros, clătîndu-și fagiîi seculari, cari despoiați și goi, își întindeau crengile lor spre cerul plumburiu, ca niște mii de mîini rugătoare. În întreg cuprinsul pădurii, numită *Stîncărîi*, care mai înainte era plină de vraja primăverii și a verii, acum nu se auzia decît de duiioase tînguiri ale vîntului rece și nebunatic, și îngrozitoare trosnituri de crengi ce se loviau una în alta și se rupeau căzînd cu zgomot pe pămîntul înghețat.

În mijlocul pădurii, sub niște *bolovani* albi acoperiți de mușchi verde-galbenatici, între niște fagi mari și groși, stetea pleoștită o colibă scundă, acoperită cu pămînt și frunze uscate. În virful ei, prin o deschizătură neagră ce i servia de coș, se strecura încetinel în sus fumul, care cum ieșia pe dată îl și risipea vijulia înfiorătoare. Era coliba stînjenarilor.

Înserase. Stînjenarii, isprăvind cu tăiatul lemnelor, intrară cu alți tovarăși în colibă și se așezară

roată pe lingă focul ce ardea cu bălbătae. Deasupra focului, pe niște piroștii, într'o căldare ferbea apa pentru mămăligă. Toți istoviți de frig și de lucrul de peste zi, steteau tăcuți, cu fețele palide, tridite, pe cari juca lumina roșatică a focului, și cu ochii pironiți în flăcările roșii ce jucau ca niște limbîi în jurul căldării, voind par'că s'o înghiță. Afară vijulia vijăia par'că și mai cu furie, strecurînd fior reci în suftetele celor de lingă foc.

Dupăce fu mămăliga gata, și niște pește sărat, opărit cum se cade, mîncară cu toții ca niște hămășii. Mîncarea le-era de post, era postul Crăciunului. După mîncare oamenii se mai înveseliră, dupăce împăcară pe cel mai mare dușman al omului: foamea. Fețele lor li-se mai înseninară și pe buzele lor pleznite, și învinățite de frig seiviau zimbete blajine. Inimile li-se mai deschiseseră și vorbele începură a curge gîrlă între ei. Uitară greul de peste zi.

Focul filăia liniștit, ear vijulia par'că era și mai turbată pe-afară. Coliba troznia și se scutura dela încheieturi. Stînjenarii învăluți în cojoace și încălțați în opicîi, se culcară pe lingă foc. Moș Ion al Costandei, oim trecut de șaptezeci de ani, culcat pe o coastă, cu capul răzimat într'o mîină, privia cînd la flăcări, cînd la cei de pe lingă foc, apoi dela o vreme începu să povestiască.

— Îmi spunea de multeori fiertatul moșmeu cînd steteam de vorbă cu el, ca noi *bufanii*, adecă strămoșii noștri sînt veniți din Țară de pe

Olt, adecă din Oltenia cum îi zicea el. Și or venit — cam demult, căci dupăcum îmi aduc aminte, îmi spunea, că era copilăș cam izbutit pe-atunci. Și-mi mai spunea, că deacea ne zic „bufanii” fiindcă ne mai putînd duce greul vieții de-acolo, a trebuit să-și ia bietele *burfe* ce mai aveau și să ia lumea în cap, să-și caute o altă vatră, mai cu noroc.

Vedeți dar pe vremurile acelea or venit ei mai mulți. Trecînd codrii, s'or așezat în satul nostru, unde pe-atunci nu erau decît tot păduri și ear păduri. Între ei erau mai toți oameni de treabă, pe cari numai sărăcia, asuprirea și nevoile i-a alungat dela vatra lor străbună. Numai unul din neamul Crețuleștilor, fecior zdravăn dealtcum, era cînos și rău de inimă peste samă. În țară cît a fost, lucrul nu-i era drag, ci o ducea numai în furălicuri și-i plăcea să hoinărească. Fura ce-i cădea în mîină, și nu cruța pe nimeni, nici măcar pe ai lui. Om stricat și pace.

Odată, tată-său se pune să-l abată cu vorba, ca să se lase de firea lui rea și să-și schimbe năravurile, că uite numai rușine aduce pe capul lui albit la bătrînețe și pe al fraților lui. Atîta, i-a trebuit, și ochii îi începură a-i schinteia și a-i roși ca focul. Și unde nu începu a căra cu pumnii și cu ce-i venea la mîină, în bietul tată-său de-l făcu grămadă jos și-l umplu de sînge. Noroc în ceialaltîi copii ai lui, care-l scoaseră din mîinile infuriatului, că altcum — mort rămînea. Om fără

Greșeli de limbă.

Bătrînii „și-au pierdut vremea cu filologia“, ear tinerii noștri de astăzi nici nu-și mai bat capul cu chestiuni d'astea „neaducătoare de belșug“. Astfel am ajuns a constata tristul fenomen, că pe alocurea „intelligenții“ noștri se revoltă asupra celorce le zic *intelectuali*. În „convocările“ băncilor noastre de dincoaci, cari au „realități“ (imobile), se dă de știre că „adunările generale (Generalversammlung)“ se țin „în localitățile institutului“ (Vereinslocalitäten), ear în bilanț ni-se arată starea „casei“, pentru ceiace în unele bilanțe am văzut că răspunde și iscălitura „casariului“ (alții scriu *cassier înloc*—nu în loc—de *casier*).

La concerte și „petrekerile dansante“ se anunță și acum, după atîta amar de vreme decînd au apărut Criticele lui T. Maiorescu (despre cari unii din elita societății de astăzi întreabă, de sint ori nu bune de mîncat), prețurile locurilor „de șezut“ pentru cei dornici de înaintesedere, cum și locurile „de stat“ pentru plebimea care se ridică în degetele dela picioare să vadă și ea scenele de pe „bină“, pentru cari s'au făcut atîtea „probe“ în „Casina din loc“ ori în „Sala de învățămînt“, mai ales cînd „venitul curat“ al „*producțiunii*“ e destinat pentru un „scop filantropic“.

În aceste cîteva rînduri am înmanunchiat o gramadă de imposibilități de limbă, spre a dovedi celor din elita noastră intelectuală, cari le folosesc din neștire, că foarte rău fac cînd se arată atît de nepăsători față de avîntul limbii noastre din Țara-Românească. Și fiindcă la diferite ocazii mi-se aruncă învinuirea, că „Progresul“ nostru e ținut într'o limbă greșită, potrivit făgăduinței noastre de »*a cultiva frumoasa limbă românească*«, anunțăm cititorilor noștri, că în viitor ne vom ocupa mai dinadins cu chestiuni de limbă și ortografie românească. Vom reveni pe rînd și la critica înspăimîntător de înjustă ce i-se face revistei noastre, plămădită din dorința noastră nevinovată de a da înainte în cultura națională.

N'am fi crezut nicînd, că avînd gîndul bun de a ne face și pe calea aceasta datoria față de ai noștri, intențiile noastre

morale să fie interpretate atît de bizar, chiar de unii cîrturari d'ai noștri, cari în zburdălnicia lor, dezastruoasă pentru ziua de mine, înloc să se revolte de nemernicia țințășilor din tufă, cari s'au năpăstuit asupra mea, și a „chibiților“ dela „Progresul“, (cum îi batjocurește „Lupta“), ne caută ear' nouă spinii în mămăligă.

Gheorghe Jianu.

IGIENĂ.

Scarlatina.

(Pojar, Pîrpor mare, șarlah).

Scarlatina poate suferi diferite abateri în decurgerea ei. Așa exantema poate să apară, ca și a pîrporului (morbili) sau nodulețele port în virful lor beșicuțe, sau prăsesc emoragi (vîrsări de sînge subt piele (această formă e periculoasă). În cazuri foarte rare poate lipsi exantema, sau e atît de neînsemnată, încît o trecem cu vederea și numai după ascită (tîrpie) o putem cunoaște. Cîteodată cazuri lipsite de exantemă decurg cu febrințelî marî, delir (aiurări) și mai alte simptome ce se sfîrșesc foarte iute letal (cu moarte). Eară în alte cazuri, deși e exantema tipică scarlatinei, temperatura corpului e puțin ridicată. Cîteodată vedem că șcarlatina arată simptomele tifosului. Rar detot, dar atunci e letal, decurge șcarlatina în formă de înveninare de sînge.

Foarte adeseori se asociază cu șcarlatina și otita (aprinderea purulentă a urechilor), a cărei urmare e că bolnavii aud rău, sau asurzesc. Chiar și plămînilor și intestinelor pot fi atăcate în formă de aprindere de plămîni, sau diareie (urdinări). Foarte adeseori se îmbolnăvesc încheieturile. Mai rău stăm cînd și rărunchii sint atacați, căci atunci putem zice că soarta bolnavului de scarlatină atîrnă dela gradul în care sint atacați de otrava șcarlatinei, mușchii inimii și rărunchii. La finea săptămînei a 2-a, sau la începutul săptămînei a 3-a, se pot îmbolnăvi rărunchii, cînd temperatura corpului se poate ridica la 40°. Fața e bătătoare la ochi de palidă (vestedă) și e umflată, mai cu seamă pleoapele sint umflate. Cîteodată se întinde ascita (tîrpie) peste întreg corpul.

Cei bolnavi de șcarlatină (pojar) trebuie să zace în pat cel puțin 3 săptămîni, în cazuri grele 6 săptămîni, sau mai mult. Pe ei nu trebuie să-i ținem așa de cald ca pe cei morboși de pîrpor, și de aceea să-i astrucăm bine cu o pătură de lînă. Temperatura chilieî să fie de 140° Reamur. În primele 2 săptămîni, spre a-i feri de nefrită (aprindere de rărunchi), le dăm mîncări nepiperate, și nici decum să nu le dăm carne, ci le dăm lapte, griz sau oriz cu lapte, apă de pine și dulceuri. Remin rărunchii cruțați, adecă sănătoși,

atunci le putem da, în a 3-a săptămîna, nutremînt mixt, dar fără carne, și anume prăjituri (aluaturi), supă de chim, legume fragede și poame. Dela a 4-a săptămîna le putem da mîncările obicnuite, însă numai atunci cînd medicul permite, după analizarea urinei.

Înainte, și după fiecare mîncare, pacienții trebuie să-și spele gura și să se gargarizeze (clătare gura), ear celor slăbiți le spălăm gura cu vată (pămucă), sau cu o buchiță de pînză albă curată, învîrtită în jurul degetului arătător și muțată în apă.

Toate celelalte prescripții medicale, cum sint compresele ude, scălzile calde ș. a. e lucrul medicului. Laicul în niciun caz nu e în stare a judeca măsurile necesare, și prin procedeul său propriu poate periclita viața bolnavului. Șcarlatina e una dintre cele mai periculoase morburî, pe cari le cunoaștem. Sfirșitul morbului întotdeauna e dubios; poate să înceapă cu simptome ușoare la început, și deodată se înrăutățește starea. Mortalitatea e de 10—12%.

Între astfel de împrejurări, nu le este ertat laicilor nicînd a-și trata copiii fără de a cere sfatul medicului, chiar și atunci dacă numai ar presupune că e șcarlatină.

(Fine).

Dr. I. Fometescu.

Banca „Luceafărul“.

Adunarea generală a băncii noastre „Luceafărul“ din Verșeș a avut loc la 2. Februar c. subt presiul simpaticului director executiv Dr. Petru Zepeneag, care în cuvîntul său de deschidere a remarcat rezultatele frumoase la cari a ajuns acest așezămînt, de o incomparabilă importanță pentru noi Români subbănățeni.

Au fost primite toate propunerile direcțiunii, între cari amintim și hotărîrea în principiu de a se spori capitalul societății prin o nouă emisie de acțiuni.

Participarea în număr considerabil a acționarilor, din diferite centre d'ale noastre, e îmbucurătoare.

Școala de croitorie din București.

Citim în „Viitorul“, că la București s'a făcut, cu o deosebită solemnitate, inaugurarea cursurilor școlii de croitorie de subt conducerea d-lui Păun Gh. Balea (originar din Iadria N. R.), în prezența d-lui D. A. Teodoru, secretarul general al ministerului instrucțiunii, și președintele de onoare al acestei instituții; a d-lui Gădeu, inspectorul meseriilor; Simionescu, revizorul școlar al Capitalei, și a unui numeros public.

Cursurile se vor ține într'o sală dela școala

Dumnezeu și pace; și cine știe în a căruî parte s'a izbit, că toți ceialalți din neamul Crețuleștilor erau oameni buni și de omenie.

Și din ziua aceea Miaî Crețulescu, — așa-l chema, — de frica robiei, ori a *ocnei*, cum îi zicea fierat moșu-meu, își perdu urma prin ai munți, și nimenea nu mai știa de capătul lui.

Moș Ion al Costandei, se sculă, mai luă cîteva lemne și le aruncă pe focul care începuse să se potoliască. Vijelia de afară, vijăia nebunatic, și dîncînd-încînd se strecura înlăuntru, ca niște unde reci de gheață, prin încheieturile colibeî. Stînjenerii, încolăciți înco joacele lor pe lingă foc, ascultau cu gurile întredeschise. Focul luîndu-și pe mau, creștea tot mai tare și-și flutura flăcările făcînd să joace umbrele întunecate de prin colțurile colibeî, ca niște muroi. Moș Ion, așezîndu-se le locul lui, își începu povestirea mai departe.

— Șapoi, vedeți, în vremea aceea strămoșii noștri lucrau la pădure, și acolo trăiau în colibe de-astea c'ale noastre. Abia mai amînat s'a făcut satul nostru cum e astăzi. Despre Miaî Crețulescu nu mai știa nimeni nimic, ear frații lui își părăsiră și ei vatra și țara lor străbună, și se mutară împreună cu ceialalți, cari locuiau în pădure împreună cu muierile, cu copiii lor, și cu toată sărăcia, care părea nedezlipită de ei, ca și de noi.

Odată într'o zi de săptămîna, pecînd toți oamenii lucrau la tăiatul pădurii și la stînjeni, ceva mai departe de colibe lor, eată că vine spre

colibi un om înalt, cu barbă și cu niște plete lungi. Înfașurarea lui era detot sălbatică, eară subt fruntea-i lată străluciau, plini de foc și de ură, doi ochi schinteitori, ca ai unei fiare însetate după sînge. Era Miaî Crețulescu, bejenarul, care căuta pe frate-său să-și rezbuie asupra lui, care atunci cînd el, Miaî, voia să omoare pe tată-său, fratele cel mai mare îi dete o muchie zdravănă în spate, și niște pumni în cap de-l amețiră. Acestea nu voia să le uite odată cu capul, și se gîndia cum să i-o facă el și mai încoronată lui frate-său. Gîndurile acestea îl munciau mereu, ba și firea i-o schimbaseră, și părea mai mult nebun decît cu firea întregă.

Miaî se apropie încet de colibe ce stăteau singurate și pleoștite într'o vale largă. Cînd să se apropie de colibi, eată că o muere îi ieși în cale. Era Floarea, muerea lui Gheorghe Crețulescu, fratele lui cel mai mare. Cum îl văzu, se spărie de înfașurarea lui sălbatică, și făcu un paș înapoi, cutremurîndu-se. Voia să țipe, dar vocea ei i-se slei și țipetul i-se opri în grumazi. Nu-l cunoștea pe acel străin decît deabia cînd el o agrăi, atunci putu să-l cunoască pe glas.

— Ce-i, Floareo, nu mă cunoști?

— Tu ești Miaî, da' cum te-ai mai schimbat!

— Unde e *nefrate-meu* Gheorghe?

— E la tăiatul de pădure, respunde muerea, care nu băgase de seamă la vorbele ce le rostise cumnatu-său Miaî.

— N'ai putea să mă duci la el?...

În acele clipe un țipet subțirel de copilaș de țîță năvăli din colibă.

— Te-ai duce, da' uită îmi plînge copilul, și Floarea iute alergă la el, îl luă în brațe și-l sărută cu drag, apoi ieși cu el afară.

Miaî Crețulescu privi la copil; știa că e al fraține-său. Atunci un gînd *ghiavolesc* îi trecu prin minte, și ochii lui luciau și mai a sălbăticie.

— Floareo, arată-mi barem drumul...

— Drumul pot să țî-l arăt, grăi muerea, care nu se nădăia ce mișelie ferbe în el. Astfel plecară prin dosul colibilor, pe o potecă ce ducea pe coasta pădurii în sus. Cînd se depărtară binîșor de colibi, deodată Miaî stătu locului. Se întoarse către Floarea, și fără nicio vorbă îi zmînci copilul din brațe și-l puse jos pe erbă. Tot în acele clipe puse mîinile pe Floarea.

— Miaî ce faci?.. întrebă sermana muere cu vocea înecată.

— Dacă strigi, să ști că acum îndată te *gîtui*... Vreau să-i arăt lui *nefrate-meu* că în cine a dat el cu muchia și cu pumni... Și în vremea aceasta fratele fără inimă și fără Dumnezeu legă pe cumnată-sa de un fag, ear gura i-o astupă cu un vlămătoc de frunze verzi. Dup'aceia luă copilul, și punîndul deasupra unui furnicar din fața ei, își perdu urma prin desimea copacilor.

Copilul era *luduf*, să fie avut ceva mai bine de jumătate de an. Sărmanul începu să-și ducă

Petrache Poenaru din str. Știrbei-Vodă, acordată de ministerul instrucțiunii în acest scop.

Cel dintâi a vorbit d. *Păun Gh. Balea*, care arată însemnătatea zilei de azi când se pune temelia unei instituții mintuitoare a neamului. Căci, zice d-sa, nu știu dacă pe piață avem 3 la sută patroni croitori români; și dacă nu avem patroni, de unde să avem elevi buni croitori? Arată apoi neajunsurile ce a întâmpinat din partea corporației croitorilor, care n'a vroit să ia parte, deși a fost oficial invitată.

Noi, meseriași, continuă d-sa a spune, niciodată n'am căutat să ne unim, pentruca uniți să luptăm contra străinilor ce ne-au acaparat toate breslele. Mălțumește d-lui secretar general dela instrucție, D. Teodoru, pentru bunavoință, și graba cu care a primit și aprobat ideea înființării acestei școli, asemenea și d-lor Simionescu, Gâdeș, și tuturor membrilor prezenți. Termină urind anii mulți și fereciți d-lui Teodoru.

Dl D. Teodoru începe prin a arăta scopul școlii ce o susține și motivele care l-au îndemnat a primi cu bunavoință și încredere propunerea d-lui Balea, un tânăr cinstit și muncitor.

Trecem print-o vreme când ne lipsesc meseriași pricepuți în arta aceasta delicată a croitului.

Rolul școlii acesteia este tocmai să vă dezvolte gustul, să vă pună în legătură cu ultimele mode de pretutindenea.

D. Teodoru a terminat urind reușită bună inițiativă ce s'a înfăptuit.

Dl *Gâdeș* începe prin a felicita pe dl Balea care după o muncă de două ani își vede azi visul împlinit.

Arată greutatea ce a întâmpinat ministerul industriei la început, căci se afla în prezența unei instituții formate: corporația croitorilor.

Vorbește de primejdia marelui industriei ce amenință pe micii meșteșugari. Arma cu care se luptă aceștia este perfecționarea meseriei lor până la artă.

În urmă s'a servit câteun pahar de șampanie asistenților.

Economie.

Găinile, se scaldă vara foarte des în năsip și în praful de pe drum.

Puținii își vor fi dat însă seamă de în-sămănătatea acestui lucru, care este foarte delipsă pentru galițe, — scrie *Munca* — căci prin aceasta se curăță de vermuleții cari le atacă așa de ușor.

Vara galițele (hoarele, găinile) fac lucrul acesta singure, dar *earna*, când pământul e înghețat, sau acoperit cu zăpadă, *trebuie să se îngrijiască omul de o astfel de scaldă de praf*, care se poate face ușor în modul următor:

mînile la gură și să se schințiască încet. Dar furnicile cum îl simțiră, se și năpăstuiră asupra pruncului. Erau niște furnici mari și negre, furnici de pădure, ce începură să umble pe piciorușele, pe foalele și pe fața copilășului fragedă și plăpindă. Începură a i-se băga prin gură, prin nări și prin urechi, în vreme ce altele îl înșepau grozav. Și unde nu începu bietul copil să țipe, cu glasul lui slabuț, țipa de credea că dă într'altele. Frunzișurile copacilor se porniră într'un freamăt ușor a se legăna, ca și când voiau să-i sară sermanului micuț într'ajutor.

Țipa luduțului și se zbućiuma, și nu știa să-și ajute. Corpul lui micuț și drăgălaș începuse se roșiască și abia se mai vedea de mulțimea furnicilor. Fața îi învețeșe, din gură îi ieșiau spume, ear ochisorii lui se prefăcură în două păruașe de lacrimi. Mînușile lui se înclăștară, și un țipet deznădăjduit, un țipet dureros, străbătea printre copaci, și frunzișurile lor trecînd ca o undă de milă, făcînd să se înfioare codrul întreg.

Și nu avea niciun ajutor, nu era nicio mînă care să-l zmulgă din furnicar. Sermana lui mamă, cu mînile legate de fag, cu gura umplută de frunze, era osîndită să-și vadă drăgălașul ei pruncuț în cele mai cumplite dureri ale morții. Răcnia în-năbușită și se zmicia în dreapta și în stînga ca se scape, dar tot înzădar... Și cucit se zvircolia în acele legături tari, cuafit mai mult i-se strîngeau pe lingă mînă, așa că-l lua întreaga pele încit îi remase carne vie pe mînă. Ochii îi erau tulburii

Într'o ladă largă, și puțin afundată, se pune țărîna uscată bine, sau var nestîns, pisat mărunt. Lada se așează la un loc scutit, unde umblă galițele, și dîncînd-încînd înnoim praful.

Galițele nu vor lipsi să nu-și facă „scaldă lor“, prin ceiace se curăță de vermuleții de pe piele, și vor începe să ouă cu mult mai curînd și mai bine!

Convocare.

P. T. Domni membri ai Casinei rom. din Oravița-mont. sînt invitați la

ADUNAREA GENERALĂ

ce se va ține în 1/14 Februar a. c. la 3 ore p. m. în localul Casinei:

Ordinea de zi:

1. Raportul general. 2. Raportul casierului. 3. Raportul arhivarului. 4. Restaurarea biroului. 5. Preliminarul pro 1909. 6. Licitarea foilor. 7. Alegerea a 2 membri pentru autentificarea protocolului. 8. Propunerii.

Oravița, la 28. Ianuar 1909.

Dr. M. Grosșian
președinte.

Gh. Talescu
secretar.

CRONICA.

Reuniunea rom. de cîntări și muzică din Oravița-mont. arangează la 14. Februar n. c. în sala otelului „Coroana Ung.“ din localitate o *Petrecere de carnaval* cu joc, la care se va reprezenta și opereta comică „*Forfecarii*“ (Zopf-abschneider) de R. Genée.

Tînărul jurist *Alexandru Morar* (Arad) a făcut ieri doctoratul la Cluj. Multe felicitări!

Înv. *Ion Mărganu* (Sin-Ianăș) cu d-soara *Evuța Grecu* (Ciclova-rom.) logodiți. Felicitări!

Constătăm, că dupăce noi cei din jurul „Progresului“, special directorul revistei noastre, am fost „bătuți“ pînă-acum în „Oravicza és Vidéke“, „Szörénység“, „Temesvári Hírlap“ (Il. art. de fond), „Severinul“, acum s'a năpăstuit asupra noastră și „Lupta“ din Budapesta, care prin pasagiul: „se vede că pe d-nul director al „Progresului“ îl dor adevărurile lui *Veritas*“, confirmă ce a susținut despre noi acest mincinos corespondent, anonim, al „Severinului“. Bravo! Curioasă coincidență! Și earăși „Lupta“ ne arată cu degetul, în „Poșta Redacțiunii“, că nu sîntem vrednici de a ne da schimbul, fiindcă noi, cei dela „Progresul“, am fi scos „Lupta“ dela „Noac“ și am

și privirele întunecate de zbućium. La fiecare țipet dureros al copilului, biata mamă se chinuia să rupă legăturile spre a-și apăra pe „puilul mamei“, dar tot înzădar... Puterile ei de muere erau prea slabe ca să rupă ștreangul cu care era legată. Inima ei clocotia de durere. Dela o vreme, în multele ei mișcări, îi scăpă vlmătocul de frunze, și atunci cu un glas puternic strigă după ajutor. Striga deznădăjduită, striga ca ieșită din fire, de se cutremura și codrul de durere. Dela o vreme fu auzită la colibi, și deodată văzu printre copaci că mai multe mueri se apropie de ea. Inima i-se încălzi și respiratul i-se mai ușură. Cu cită bucurie aștepta mîntuirea din ghiara morții și — a ei — și a fătului ei...

Muerile dela colibi, auzînd țipetul, își lăsară lucrul și plecară prin pădure. Ajungînd aproape de Floarea, își făcură cruce și-și scuipară în sîn de groază. Ele mîntuiră pe cei osîndiți la moarte.

Moș Ion al Costandei tăcu. Ceialți stînjenați remaseră încremeniți, cu privirile ațintite la ilacările filfăitoare ale focului. Mai tîrziu, biruiți de osteneală, își începură a închide ochii pe rînd și a se adînci în somnul dulce și binefăcător. Afară vijelia își purta șuvoalele de cîntece tînguitoare printre crengile copacilor, ear coliba o făcea se trozniască din incheieturi.

Moș Ion mai aruncă cîteva lemne pe foc, apoi învăluindu-se bine în cojoc, se dete pe o parte, și pe nesimțite îl fură și pe el somnul.

introdus „Severinul“. Pentru Dumnezeu, se poate că un ziar cu pretenții, cum e și „Lupta“, pînă 'ntr'atita să-și peardă capul; să fie capabilă a găzdui atîta răutate omenească? Vom reveni.

„Oraviczaer Wochenblatt“, reproducînd din „Temesvárer Zeitung“ mișcarea pentru înființarea unui „gimnaziu al muncitorilor“ aici în Oravița, exclamă la sfîrșit: „Curios lucru, cum noi n'am fost avizați despre aceste consfătuiri. Credem că foaea românească, cum și cea germană, încă ar avea interesul de a promova înființarea acestui gimnaziu, cum a promovat aevă toate celelalte porniri înspre ridicarea orașului, dar să fim înștiințați despre aceasta și noi, nu numai foaea — maghiară. — *Tempora mutantur!* Pîn' acum de curînd eram noi, foaea germană, care are o vechime de 38 de ani, mijlocul, prin care mulți „corespondenți“ și-au fost ajuns scopurile „prin noi“. — (Red. „Or. Wochenbl.“).

Colaboratul nostru din Arad (Ciacia Sîmu) ne scrie următoarele:

Corespondentul „Luptei“ (vezi Nr. 11) mai pune între bătănt, bețiv și leneși, pentrucă am susținut, fără nicio tendință de a supăra pe cineva, că ortografia jargonului bânățean, din scrierile tipărite pînă-acum, nu corespunde. Curioasă lume într' adevăr! Dacă-l cunoașteți, spuneți-i că-i mulțumesc pentru atenție. (Nu-l cunoaștem, că stă țiptil în tufă, dar îl bănuim. Red.)

Trenul cel nou *Oravița-Resița* își începe azi circulația.

Vindicare Epilepsiei (boala mare). Cei mai renumiți medici ai lumii se trudesec neîncetat căutînd mereu metode, din ce în ce tot mai noi, încontra betșugurilor ce ca un blăstem greu bîntuesc omenirea. Cea mai îngrozitoare dintr'aceste morburî e Epilepsia. Spre mîngăerea suferințelor de Epilepsie anunțăm, că un medic maghiar folosește cu efect un metod nou, recunoscut și în străinătate. Acest medic, *Dr. Szabó B. Sándor* (Budapest, Nagykorona-utca 18. szám), cu multă bunavoință dă informațiuni tuturor, cari prin ajutorul modului său de vindecare doresc a se mîntui de această boală.

La *Iam* ciocnindu-se un tren de persoane cu unul de marfă, a fost grav vulnerată o singură persoană.

Un copil mic al cantonerului Munteanu din Oravița-rom., căzînd pe cuptor, s'a ars și a murit în chinuri îngrozitoare.

Primăria avizează publicul, că dela 1. Ianuar c. taxa hornarului au să o plătiască contribuabilii deadreptul în mina hornarului.

Bibliografie.

A apărut excelenta revistă „*Viața Romînească*“ cu următorul sumar: D. Mihalache: *Baba Marga*; Elena Farago: *Din preajma leagănelui* (poezie); N. Bănescu: *Scrisorile politice ale lui Dumitru Brătianu*; D. Nanu: *Un nor* (poezie); Izabela Sadoveanu: *Thomas Carlyle* (II); Victor Iftimi: *Sbucium* (poezie); Comnen: *Inspecțiunea muncii*; Gh. din Moldova: *Versuri* (Ochi albaștri, Timpul și amorul (din italienește), Rada, Risipă, La poarta Raiului, Veacuri păgine); H. Sanielevici: *Clasificările literare*; M. Petrov: *Din cerul lîmpede* (poezie după Paul Verlaine); I. Agîrbiceanu: *Virvoara*; Dr. N. Lapteș: *Cronica Medicală* (Medicina la țară); I. G. Duca: *Cronica externă* (Liberal și Lorzi); Spiridon Antonescu: *Cronica Artistică* (Expozițiunile dlor: Sperlich, D. Mihailescu, Const. P. Constandiu, Bursa Grigorescu, Calendar artistic); I. Botez: *Cronica Pedagogică* (Paralelismul între limba maternă și limbile moderne, din punct de vedere metodic); A. Mirea: *Cronica Veselă* (Caleidoscop: Un fost ministru); G. C. Ionescu-Sișești: *Scrisoare din Germania* (Simptome îngrijitoare în viața Germaniei de azi); Gh.: *Viața Romînească în Bucovina* (Societățile studentești); P. Nicanor & Co. *Miscellania* („Lupta“ din Budapesta și articolul d-lui C. Stere, † Grigore Ureche, Amnezie? Dar Brockelmann? Din partea Administrației). Abonamentul pentru Austro-Ungară pe un an: 15 cor., un exemplar 2 cor. Redacția și Administrația: Iași, Str. Golia 52.

Editor-proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

Meghívó!

az „ORAVICZAI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG“ nak

Oraviczabányán 1909 évi február hó 21-én, délután 2. órakor az intézet helyiségében
megtartandó

XLIII. rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1908. évi számadásról.
3. A mérleg megállapítása és a részvényeseknek kifizetendő osztalék meghatározása az igazgatóság indítv. alapján.
4. A vezérigazgató és aligazgató választása 3 évi időtartamra.
5. A felügyelőbizottság elnökének és alelnökének választása egy évi időtartamra.
6. Az igazgatótanács 7 tagjának választása 3 évi időtartamra.
7. A felügyelőbizottság 4 tagjának választása egy évi időtartamra.
8. **Sittner Károly**, intézeti könyvelőnek a cégjegyzési jogosítvány megadása az alapszabályok 66. §-a értelmében.
9. A részvényesek által az alapszabályok 22. §-a értelmében előterjesztett indítványok tárgyalása.
10. Két részvényesnek a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésével való megbízatása.

Oravicza, 1909. Január hó 25 n.

TARTOZIK: **MÉRLEG-SZÁMLA-1908.** KÖVETEL:

Főkönyvi lap szám	VAGYON.	Egyenként		Összesen		Főkönyvi lap szám	TEHER.	Egyenként		Összesen	
		K.	f.	K.	f.			K.	f.	K.	f.
42	1908 évi decemb. hó 31-n pénzt. maradvány			85491	47	146	Részvénytőke	160000			
43	Kezességi kölcsönök			126726	14	146	Tartalékalap	160000			
44	Jelzálog kölcsönök			4566013	75	146	Különleges tartalékalap	478060			
45	Kézi-zálog kölcsönök			30195	42	123	Leltár törlesztési alap	5306	30	803366	30
46	Asphalt kölcsönök			47075	39	148	Betétek			5333373	23
47	Váltó-tárca			301677	23	149	Óvadékok				47
50	Postatakarékpénztár			13939	37	151	Nyugdíj alap				62672
52	Bankgíró-számla			392	93	161	Letétek számlája				1573
122	Ingó-vagyon			5306	30	102104	Oszták-magyar bank fiókintézete				19648
137	Karacsay Sándor T.-Kubin			5945	94	175183	Hitelezők				33
145	Bélyeg és posta-költség előleg			300		192	Fel nem vett osztalék				280
170	Magy. országos központi takarékpénztár			245139	73	167	Jutalékok	12237	86		
51	Értékpapírok					167	Tiszta nyeresmény a részvény tőke kama- taival együtt	89899	56	102137	42
	4% magy. földteherm. kötv. 496-200 83-7-53	440602	50								
	4% magyar koronajáradék 442-500 91-15	403338	75								
	1864 évi (fél) államsorsjegy 200 98-30	196	60								
	1870 évi nyeresem. kölcs. kötv. 400 36-04	144	18								
	9 drb. hitelsorsj. á. 200 K. 1-500 á 360	3240									
51	50 drb. Oraviczai gőzhengermalom részvény. 10-000 á 200	10000		857522	03						
	Oraviczai épület	31246	61								
121	T.-Kubini épület	6160	11	37406	72						
	Összesen:			6323132	42					6323132	42

Oraviczán, 1909 évi január hó 18-án.

Bähr Róbert
aligazgató.

Sittner Károly
könyvelő.

Popa János
pénztárnok.

Dr. Scheda György

Krinitzky Ferencz

Spärger Herman

Dr. Méhes Lajos

Knoblauch Ágost Károly

Kanz Károly
napibiztos.

Motsidlovsky Ernő

Jelen mérleg számla felülvizsgálás és a könyvekkel való összehasonlítás után minden tekintetben helyesnek találtatott.

A felügyelő-bizottság.

Földes Vilmos, elnök. Bauer Gyula, alelnök. Dr. Bähr Rudolf. Eiszele Bálint. Himber Lajos. Holzmann Antal.